

Research Paper

Investigating the methodological trend of AJUMS-affiliated papers indexed in international indices

Raana kousari^{1*}, Ali Hossein Ghasemi², Firoozeh Zare Farashbandi³, Sayed Javad Ghazi Mirsaeed⁴

1. MedLIS Dept., Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran
2. MedLIS Dept., Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran
3. Associate professor, Health Information Technology Research Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran
4. Associate professor, School of Allied Medical Sciences, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

Article Info.

Received: 2019/02/26

Accepted: 2019/06/24

Abstract

Background and Objectives: Indexing texts are one of the important tools that help researchers, scholars, students, searchers, and others who need documents with complete information in their researches. One of the benefits of credible indices is the high number of international referrals to these indices, which increases the visibility of these papers globally. As a result, it is possible to be cited with other papers and provide the opportunity to solve the content of the papers in the epistemological body of the scientific field related to their subject. The highest indices in the current division of the Ministry of Health are ISI, PubMed and Scopus. Given that valid indices have indicators for evaluating journals and accepting them, so the possibility of accepting various articles in indices based on the indicators that these indices apply can be different. Identifying the status and composition of papers indexed in the indices, while presenting an image of the orientation of the researchers in the methodology used in the research, can be an introduction to the study of the orientation of the incident in the content composition of the indices under consideration.

Methodology: The population of this analytical cross-sectional study was all papers indexed at ISI, PubMed and Scopus bases with organizational affiliation of Ahwaz Jundishapur University of Medical Sciences and the 2015 publish date. The research sample was determined using a census method and 281 papers were included in the present study. Then, the status of the articles studied was studied with three factors: "type of study", "aim of the study" and "field and subject area", as well as the relationship between the methodological trend of the papers in the three factors mentioned with the probability of accepting papers in valid indices. The relationship between the methodological orientation of the two "aim" and "type of study" factors with the "field and subject

area" was also examined. The descriptive statistics such as charts & etc were used and Chi-square test by SPSS software was used for analyzing the data.

Findings: Of the 281 entered papers in this research, the most papers were cross-sectional analytical (86 articles, 30.6%), and the smallest papers were case report (0 articles, 0%), the cohort (0 articles, 0%) and then systematic review (1 article, 0.4%). Also, the 3 international indices examined in terms of the type of study papers were oriented toward papers of a cross-sectional type. The highest number of studied papers were in the field of public health (37 studies, 13.2%), and the smallest number of studies were in the field of medical history, hospitals and health centers, medical profession (0 studies). Chi-square test determined the relationship between descriptive cross-sectional studies and general public health topics in the present study. Also, there was a meaningful statistical relationship between descriptive cross-sectional studies and the subject area of contagious diseases. A direct relationship between the aim of treatment and the subject area of the pathology in the studied papers was also confirmed by this test. Also, the Chi-square test between the papers aimed at treatment and the subject area of pharmacology has also shown a direct relationship. Finally, this test showed that there was a direct relationship between the prevention objective and the public health subject in the studies.

Discussion: Assigning the most types of studies to cross-sectional studies can have many reasons, including the fact that researchers are more familiar with the stages of these studies, doing cross-sectional research is possible in many disciplines and groups at the university. On the other hand, each type of study has its own advantages and very few reports of cases, narrative review and systematic review, and the absence of a cohort study in the studied papers is not justified. In reviewed studies, the high number of studies aimed at treatment in the studies papers in this study itself is a strength point, however, the low number of articles aimed at prevention is one of the weaknesses of the university. One of the reasons that a large number of papers have been in public health subject area, is the multitude of related groups in the field. Also, in these groups, the number of professors and students is high and the research topics are very diverse. One of the reasons for the direct link between "public health" studies and "descriptive-cross-sectional" studies in the studied papers can be the nature of research in this regard. However, the public health area has received the largest number of articles in studied papers, the lack of systematic reviews and reviews in this subject area is unexpected. The results showed that the acceptance of clinical trials in international profiles was lower than other types of studies. Perhaps the credible international indices, due to the importance of clinical trials, would have a more rigorous line-up than other studies in accepting these studies.

Keywords: *Scholarly capital model, Social Influence, Venue Influence, Ideational Influence, Research Evaluation, Distance Education*

---

*Corresponding author:
Email: raana.kousari@gmail.com

©2019 Published by Shahid Chamran
University of Ahvaz

How to Cite:

kousari, R., Ghasemi, A., Zare Farashbandi, F., Ghazi Mirsaed, J. (2019). Investigating the methodological trend of AJUMS-affiliated papers indexed in international indices. *Journal of Studies in Library and Information Science*, 11(3): 147-163.

بررسی گرایش روش شناختی مقالات نمایه شده دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز در نمایه‌های بین‌المللی

رعنا کوثری^۱، علی حسین قاسمی^۲، فیروزه زارع فراشبندی^۳، سید جواد قاضی میرسعید^۴

۱. گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران
۲. گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران
۳. دانشیار، مرکز تحقیقات فناوری اطلاعات در امور سلامت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران
۴. دانشیار، کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران

اطلاعات مقاله

تاریخ پذیرش: ۹۸/۰۴/۰۲

تاریخ دریافت: ۹۷/۱۲/۰۶

چکیده

هدف: هدف اصلی این پژوهش بررسی گرایش روش شناختی مقالات نمایه شده دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز در نمایه‌های بین‌المللی بوده است.

روش‌شناسی: این مطالعه تحلیلی مقطعی روی ۲۸۱ مقاله دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، نمایه شده در نمایه‌های آی‌اس‌آی، پایمد و اسکوپوس انجام گرفت. جمع‌آوری داده‌ها به روش سرشماری و با استفاده از سیاهه واریسی انجام شد. ارتباط بین گرایش روش‌شناختی با شاخص‌های «نوع مطالعه»، «هدف مطالعه»، «رشته و حوزه موضوعی» و نیز ارتباط بین گرایش روش‌شناختی در سه شاخص ذکر شده با احتمال پذیرش مقالات در نمایه‌های بین‌المللی بررسی گردید.

یافته‌ها: بیش‌ترین مقالات مورد بررسی از نوع مقطعی، با هدف درمان و در حوزه موضوعی بهداشت عمومی بودند. در این مطالعات نسبت پذیرش مقالات توصیفی مقطعی در حوزه بهداشت عمومی بیش‌تر از مطالعات دیگر بود. همچنین احتمال پذیرش مقالات کارآزمایی بالینی در نمایه‌های بین‌المللی کم‌تر از مطالعات دیگر و احتمال پذیرش مطالعات بهداشت عمومی در این نمایه‌های بیش‌تر از سایر حوزه‌ها بود.

نتیجه‌گیری: یکی از دلایل اختلاف در تعداد مقالات با هدف پیشگیری نسبت به درمان عدم نهادینه شدن اهمیت پیشگیری نسبت به درمان در پژوهشگران است. از دلایل تعداد بالای مطالعات حوزه بهداشت عمومی، تعدد گروه‌های مرتبط به این حوزه موضوعی در دانشگاه است همچنین در این گروه‌ها غالباً تعداد اساتید و دانشجویان بالا می‌باشد و موضوعات پژوهشی تنوع زیادی دارند. همچنین زیرمجموعه‌های حوزه موضوعی بهداشت عمومی بسیاری از علل مرگ و میر کشور و جهان را پوشش می‌دهند و این موضوع می‌تواند نسبت بالای پذیرش مقالات این حوزه موضوعی در نمایه‌های بین‌المللی را توجیه کند.

کلیدواژه‌ها: روش‌شناسی، نمایه‌شدن، نمایه‌نامه، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، علم سنجی

*نویسنده مسئول: raana.kousari@gmail.com

استناد به این مقاله:

کوثری، رعنا، قاسمی، علی حسین، زارع فراشبندی، فیروزه، قاضی میرسعید، سیدجواد (۱۳۹۸). بررسی گرایش روش‌شناختی مقالات نمایه‌شده دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز در نمایه‌های بین‌المللی. *مطالعات کتابداری و علم اطلاعات*، ۱۱ (۳): ۱۴۷-۱۶۳

مقدمه و بیان مسأله

نمایه‌سازی متون از جمله ابزارهای مهمی است که به محققان، دانشمندان، دانشجویان، جستجوکنندگان و سایر افرادی که در پژوهش‌های خود نیازمند اسنادی با اطلاعات کامل هستند، کمک می‌کند (Azadeh, Ghazi Mirsaied, Gharib, 2016). نمایه، راهنمایی برای جستجو در پیشینه موجود در یک حوزه یا رشته تحصیلی، برای آثار دارای یک شکل ادبی خاص (نمایه زندگی‌نگاشتی)^۱ یا آثار منتشر شده در یک قالب مخصوص (چکیده مقاله)، یا برای محتوای تحلیل شده از یک مجموعه منابع است (Reitz, 2017). نمایه‌های بین‌المللی به عنوان پل‌های ارتباطی بین کشورها محسوب می‌شوند و برای دسترسی به اطلاعات مورد نیاز محققان، مسیر آسان‌تری را فراهم می‌آورند (Shahbodaghi, Farhadi, 2017). یکی از مزایای نمایه‌های معتبر، تعداد بالای مراجعات بین‌المللی به این نمایه‌ها است که باعث افزایش رؤیت‌پذیری این مقالات در سطح جهانی می‌شود. در نتیجه، امکان استناد به مقالات سایرین افزایش می‌یابد و این فرصت فراهم می‌آید که محتوای مقالات در بدنه معرفتی حوزه علمی مرتبط با موضوع خود حل شوند و در افزایش میزان معرفت علمی، سهمی داشته باشند و محقق نیز به عنوان جزئی از جامعه علمی حوزه موضوعی مربوطه، مورد توجه قرار گیرد (Asareh, Haidari, Zare_Farashbandi, Haji zeinolabedini 2012). از طرفی دیگر هزینه‌های بسیاری در دانشگاه صرف امور پژوهشی می‌شود که تنها بخشی از این هزینه‌ها به انجام پژوهش‌هایی می‌انجامد که در نمایه‌های معتبر بین‌المللی منتشر می‌گردد. در نتیجه لازم است که با شناسایی وضعیت موجود مقالات منتشر شده دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز در نمایه‌های معتبر بین‌المللی، در راستای راهنمایی محققین به منظور بازدهی بیش‌تر این هزینه‌ها اقدام شود.

از سوی دیگر، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی هر ساله دانشگاه‌های علوم پزشکی سراسر کشور را بر اساس شاخص‌هایی ارزیابی و بر اساس آن «تیپ» (جایگاه) هر دانشگاه را تعیین می‌کند، و بر مبنای آن تیپ، وضعیت تخصیص بودجه و امکانات گوناگون به هر دانشگاه مشخص می‌گردد. در حال حاضر این وزارت‌خانه به منظور ارزیابی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور در محور پژوهش نمایه‌های داخلی و خارجی را در سطوح متفاوتی تقسیم‌بندی می‌کند. بالاترین نمایه‌ها در تقسیم‌بندی حال حاضر وزارت بهداشت به ترتیب ۳ نمایه وب آو ساینس^۲ وابسته به پایگاه ISI، پابمد^۳ و اسکوپوس^۴ هستند. نظر به این که نمایه‌های معتبر، دارای شاخص‌هایی برای ارزیابی مجلات و پذیرش آن‌ها - می‌باشند؛ بنابراین احتمال پذیرش مقالات گوناگون در نمایه‌ها، بر اساس شاخص‌هایی که این نمایه‌ها اعمال می‌کنند، می‌تواند متفاوت باشد. چنانچه نمایه‌های بین‌المللی با اعمال شاخص‌های خاص خود منجر به افزایش احتمال پذیرش مقالات خاصی بشوند، قاعدتاً این تفاوت از طریق روش‌شناسی مقالات از نظر آماری قابل اثبات خواهد بود. شناسایی وضعیت و ترکیب مقالات نمایه‌شده در نمایه‌های مورد بحث، ضمن ارائه تصویری از جهتگیری پژوهشگران مورد بررسی از نظر روش‌شناسی به کارگرفته در تحقیق، می‌تواند مقدمه‌ای بر بررسی جهتگیری حادث‌شده در ترکیب محتوایی نمایه‌های مورد بررسی باشد. این جهتگیری، در این تحقیق از وجه محتوایی مورد توجه قرار گرفته است؛ اما می‌تواند در وجوه دیگر موضوعی و محتوایی نیز مورد علاقه پژوهشگران باشد.

پیش از این روش‌شناسی مقالات طی مطالعات گوناگون مورد بررسی قرار گرفته است. علی بیگ، باقری، محقق و حقانی (Alibeik, Bagheri, Mohaghegh, Haghani 2012) در پژوهشی مقالات را از دیدگاه وابستگی نویسندگانشان به

۱. Biography Index

۲. Web of Science (WOS)

۳. PubMed

۴. Scopus

بیمارستان‌ها، دانشکده‌ها و مراکز تحقیقاتی دانشگاه، فراوانی مقالات نمایه شده بر اساس انواع مطالعات اولیه، مداخله‌ای، مشاهده‌ای و ثانویه، حوزه‌های موضوعی مقالات بر اساس طرح رده‌بندی کتابخانه ملی پزشکی آمریکا و فراوانی مقالات نمایه شده بر اساس هدف مطالعات، مورد بررسی قرار دادند. نتایج این مطالعه نشان داد که بیش‌ترین مقالات از نمونه مورد بررسی از نوع مطالعات اولیه و مشاهده‌ای، در حیطه سیستم عضلانی استخوانی و با هدف درمان بوده‌اند. پارسایی، صباغی نژاد، رفیعی نسب، حسن زاده بهشت آباد (Parsaei Mohammadi, Sabaghinejad, Rafieinasab, Hassanzadeh) (Beheshtabad 2015) مقالات پر استناد دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز نمایه شده در پایگاه وب آو ساینس بین سال‌های ۱۹۹۰ و ۲۰۱۱ را مورد بررسی قرار دادند. «نوع مقالات» از جمله شاخص‌های مورد بررسی در این مطالعه بود. در پژوهش مذکور مقالات در ۴ گروه مقالات مروری، مقالات همایش‌ها، مقالات تحلیلی و مقالات اصیل دسته‌بندی شدند. بیش‌ترین فراوانی متعلق به مقالات اصیل به تعداد ۱۰۸ مقاله و کم‌ترین فراوانی مربوط به مقالات تحلیلی با فراوانی ۱ بود. دیگر شاخص مورد بررسی حیطه موضوعی مقالات بود. بیش‌ترین مقالات در حیطه موضوعی داروشناسی و داروسازی با فراوانی ۱۴ مقاله و کم‌ترین مقالات در حیطه‌های شیمی، علوم محیطی و اکولوژی، بیماری‌های داخلی و کبدشناسی، پزشکی پژوهشی تجربی هر حیطه با فراوانی ۵ بودند.

شاهدباغی و شکفته (Shahbodaghi, Azam; Shekofteh, Maryam 2009) در پژوهشی وضعیت انتشار و استناد به مقالات دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در نمایه‌نامه‌های استنادی تامسون (ISI) در سال‌های ۱۹۹۸ تا ۲۰۰۷ را مورد مطالعه قرار دادند. بیش‌تر مقالات در مقوله موضوعی فارماکولوژی و داروسازی (۹۴ درصد) و پس از آن در مقولات غدد و متابولیسم (۸/۲ درصد)، تغذیه و رژیم درمانی (۷/۸ درصد) و جراحی (۷/۱ درصد) انتشار یافته بودند.

در پژوهش گوهری، صالحی، وهابی و بذرافشان (Gohari, Salehi, Vahabi, Bazrafshan 2012) مطالعات مقطعی با ۶۱/۷ درصد بیش‌ترین نوع مطالعه را تشکیل می‌دادند و پس از آن کارآزمایی‌های بالینی یا مطالعات آینده‌نگر نیمه‌تجربی قرار گرفتند. یافته‌های پژوهش حیدری، ولایی و عزیزی (Heidari, Valaie, Azizi 2011) نشان داد ۵۴/۲ درصد از مقالات مورد بررسی در این پژوهش مقالات توصیفی، ۳۵ درصد مقالات تحلیلی و ۱۰/۸ درصد مقالات مداخله‌ای بودند. ریکاردو بارائو^۱، شیامساندر^۲ و چیا چون یوان^۳ (Barao o VA, Shyamsunder, Yuan J, J. Lee, Gonc , a o A, et al 2011) روند تأمین هزینه، بین‌المللی شدن و انواع مطالعات مقالات اولیه منتشر شده در پنج مجله مرتبط با ایمپلنت بین ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۹ را بررسی نمودند. نتایج مطالعات آنان نشان داد که در ارتباط با نوع مطالعه، ۲۲۱ مقاله بالینی، ۲۵۲ مقاله مطالعه روی حیوان، ۱۵۹ مقاله درون‌کشتگاهی و ۳۴ مقاله از انواع دیگر بودند. ککاک^۴، اونور^۵ و کاراتوسون^۶ (Kocak, Unver, Karatosun) (2011) اطلاعات مربوط به دو عامل «نوع مطالعه» و «سطح شواهد» را برای تمام مقالات منتشر شده از ژانویه ۲۰۰۵ تا دسامبر ۲۰۰۹ در ۴ مجله در حوزه توانبخشی از لیست ادواری‌های نمایه شده در وب آو ساینس استخراج کردند. بیش‌ترین فراوانی به مقالات کارآزمایی کنترل‌شده تصادفی (۱۲/۷ درصد)، سپس مطالعات مقطعی (۱۲/۱ درصد)، مطالعات گزارش

۱ Ricardo Barao

۲ Shyamsunder

۳ Chia-Chun Yuan

۴ Kocak,

۵Unver

۶ Karatosun

مورد/موارد (۱۰/۳ درصد)، مطالعات اعتبارسنجی (۹/۳ درصد)، مطالعات کوهورت (۸/۹ درصد)، مطالعات کارآزمایی بالینی (۷/۵ درصد)، مطالعات مورد شاهد (۶/۸ درصد) و دیگر انواع مطالعات (۳۲/۴ درصد) تعلق داشت.

در پژوهش پاچی^۱، باسینی^۲ و رینالدی^۳ (Paci, Cigna, Baccini, Rinaldi 2009) بیش‌ترین فراوانی متعلق به مطالعات مشاهده‌ای توصیفی با تعداد ۳۰۵ مطالعه و کم‌ترین فراوانی متعلق به مطالعات فراتحلیلی با تعداد ۲۱ مطالعه بوده است.

فرضیه‌های پژوهش

پژوهش حاضر با هدف تعیین گرایش روش‌شناختی مقالات نمایه شده دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز در نمایه‌های بین‌المللی در پی بررسی صحت فرضیات زیر است:

۱. بین گرایش روش‌شناختی مقالات مورد بررسی در جنبه نوع مطالعه با رشته و حوزه موضوعی رابطه آماری معنادار وجود دارد.

۲. بین گرایش روش‌شناختی مقالات مورد بررسی در جنبه هدف مطالعه با رشته و حوزه موضوعی رابطه وجود دارد.

۳. بین گرایش روش‌شناختی مقالات مورد بررسی در جنبه نوع مطالعه با احتمال نمایه شدن مقالات در نمایه‌های بین‌المللی رابطه وجود دارد.

۴. بین گرایش روش‌شناختی مقالات مورد بررسی در جنبه هدف مطالعه با احتمال نمایه شدن مقالات در نمایه‌های بین‌المللی رابطه وجود دارد.

۵. بین گرایش روش‌شناختی مقالات مورد بررسی در جنبه رشته و حوزه موضوعی مطالعه با احتمال نمایه شدن مقالات در نمایه‌های بین‌المللی رابطه وجود دارد.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش به صورت تحلیلی-مقطعی انجام گرفت. جامعه پژوهش، کلیه مقالات دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز نمایه شده در پایگاه‌های «آی‌اس‌آی»، «پابمد» و «اسکوپوس» با وابستگی سازمانی دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز و تاریخ انتشار سال ۲۰۱۵ است. نمونه پژوهش با استفاده از روش سرشماری ۳۰۱ مقاله تعیین شد که با حذف موارد غیرقابل قبول در نهایت ۲۸۱ مقاله به پژوهش حاضر وارد شد. در انجام این پژوهش ابتدا با استفاده از سامانه پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز (بهسان) مقالات مورد نظر گردآوری و داده‌های مورد نظر از هر کدام از این مقالات استخراج گردید و وارد سیاهه واری شد. دلیل استفاده از سامانه بهسان به منظور گردآوری مقالات، جامعیت این سامانه از نظر پوشش مقالات دانشگاه مورد بررسی بود. سیاهه واری مذکور -پیش‌تر در مطالعه علی بیک (Alibeik, Bagheri, 2012) مورد استفاده قرار گرفته بود. همچنین به منظور پوشش جامع‌تر، با انجام مطالعات دقیق و نظر متخصص آمار، تعداد گویه‌های این سیاهه واری کامل‌تر شده و روایی صوری آن مجدداً توسط متخصصان کتابداری و اطلاع‌رسانی تأیید گردید. سپس وضعیت مقالات مورد بررسی با ۳ عامل «نوع مطالعه»، «هدف مطالعه» و «رشته و حوزه موضوعی»، و نیز ارتباط بین گرایش روش‌شناختی مقالات در سه عامل ذکر شده با احتمال پذیرش مقالات در نمایه‌های

۱ Paci

۲ Baccini

۳ Rinaldi

معتبر بررسی شد. رابطه بین گرایش روش شناختی از ۲ عامل «هدف» و «نوع مطالعه» با «رشته و حوزه موضوعی» نیز بررسی گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۲۲ صورت گرفت. به منظور بررسی وضعیت مقالات مورد تحقیق از نظر وضعیت نمایه، نوع مطالعه، هدف مطالعه و رشته و حوزه موضوعی از آمار توصیفی مانند نمودار، جدول توزیع فراوانی‌ها و درصدها و برای سنجش روابط احتمالی بین متغیرهای پژوهش از آزمون آماری خی دو استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

به منظور بررسی گرایش روش شناختی مقالات دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز در نمایه‌های بین‌المللی از نظر نوع مطالعه، فراوانی و درصد فراوانی این مقالات بر حسب نوع مطالعه محاسبه گردید.

جدول شماره ۱: فراوانی و درصد فراوانی مقالات دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز در نمایه‌های بین‌المللی بر حسب نوع مطالعه

Table 1: Frequency and percent of frequency of AJUMS-affiliated papers indexed in international indices by type of study

نوع مطالعه	نمایه		وب آو ساینس		پابمد		اسکوپوس		جمع
	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی
تحلیلی - مقطعی	50	26.9	9	34.6	27	39.1	86	30.6	
توصیفی - مقطعی	53	28.5	5	19.2	18	26.1	76	27	
کارآزمایی بالینی	14	5.7	8	30.8	12	17.4	34	12.1	
نیمه تجربی	17	9/1	0	0	2	2.9	19	6.8	
کارآزمایی آزمایشگاهی	17	9.1	0	0	1	1.4	18	6.4	
مرور نقلی	13	0.7	2	7.7	1	1.4	16	5.7	
مورد-شاهدی	10	5.4	0	0	5	7.2	15	3.5	
گزارش مورد ^۱	6	3.2	1	3.8	2	2.9	9	3.2	
کیفی	4	2.2	0	0	1	1.4	5	1.8	
نامه به سردبیر	2	1.1	0	0	0	0	2	0.7	
مرور نظام‌مند	0	0	1	3.8	0	0	1	0.4	
گزارش موارد ^۲	0	0	0	0	0	0	0	0	
هم‌گروهی	0	0	0	0	0	0	0	0	
جمع	186	100	26	100	69	100	281	100	

همان‌طور که در جدول شماره ۱ مشاهده می‌شود، از بین ۲۸۱ مقاله پذیرفته‌شده دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز در نمایه‌های معتبر بین‌المللی در سال ۲۰۱۵، بیش‌ترین مقالات از نوع تحلیلی-مقطعی (۸۶ مقاله، ۳۰/۶ درصد) و کم‌ترین مقالات از نوع گزارش موارد (۰ مقاله، ۰ درصد)، هم‌گروهی (۰ مقاله، ۰ درصد) و سپس مرور نظام‌مند (۱ مقاله، ۰/۴

۱. Case report

۲. Case series

درصد) بودند. همچنین ۳ نمایه بین‌المللی مورد بررسی از نظر نوع مطالعه مقالات، به سمت مقالاتی از نوع مقطعی (توصیفی و تحلیلی) گرایش داشته‌اند.

به منظور بررسی گرایش روش‌شناختی مقالات دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز در نمایه‌های بین‌المللی از نظر هدف مطالعه، فراوانی و درصد فراوانی این مقالات بر حسب هدف مطالعه محاسبه گردید.

جدول شماره ۲: فراوانی و درصد فراوانی مقالات دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز در نمایه‌های بین‌المللی، بر حسب هدف مطالعه

Table 2: Frequency and percent of frequency of AJUMS-affiliated papers indexed in international indices by purpose of study

هدف مطالعه	وب آو ساینس		پابمد		اسکوپوس		جمع
	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	
درمان	60	32.3	10	38.5	20	29	90
پیشگیری	40	21.5	5	19.2	10	14.5	55
تشخیص	32	17.2	2	7.7	10	14.5	44
سبب شناسی	19	10.2	5	19.2	11	15.9	35
دیگر اهداف ^۱	19	10.2	2	7.7	6	8.7	27
بیش از یک هدف	12	6.5	2	7.7	10	14.5	24
پیش‌آگهی	4	2.2	0	0	2	2.9	6
جمع	186	100	26	100	69	100	281

همان‌طور که در جدول شماره ۲ دیده می‌شود، بررسی گرایش روش‌شناختی مقالات مورد بررسی از نظر هدف مطالعه نشان داد بیش‌ترین مطالعات با هدف درمان (۹۰ مطالعه، ۳۲/۰ درصد) و کم‌ترین مطالعات با هدف پیش‌آگهی (۶ مطالعه، ۲/۱ درصد) انجام شده‌اند. همچنین ۳ نمایه بین‌المللی مورد بررسی از نظر هدف مطالعه مقالات، به سمت مقالاتی با هدف درمانی گرایش داشته‌اند. به منظور بررسی گرایش روش‌شناختی مقالات دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز در نمایه‌های بین‌المللی از نظر هدف مطالعه، فراوانی و درصد فراوانی این مقالات بر حسب هدف مطالعه محاسبه گردید.

همان‌طور که در جدول شماره ۳ دیده می‌شود، بیش‌ترین تعداد مقالات مورد بررسی در حیطه موضوعی بهداشت عمومی (۳۷ مطالعه، ۱۳/۲ درصد) و کم‌ترین تعداد مطالعات مورد بررسی در حیطه‌های موضوعی تاریخ پزشکی، بیمارستان‌ها و مراکز بهداشتی، حرفه پزشکی (۰ مطالعه) بوده است. همچنین ۳ نمایه بین‌المللی مورد بررسی از نظر حیطه موضوعی، به سمت مقالاتی با حوزه موضوعی بهداشت عمومی گرایش داشته‌اند.

۱. در مطالعه حاضر مقالاتی که در هیچ یک از حیطه‌های موضوعی نمی‌گنجد در ستون «دیگر اهداف» قرار گرفتند. این مطالعات عبارت بودند از مطالعاتی که با همکاری دانشگاه‌های دیگر خصوصاً دانشگاه‌های وزارت علوم منتشر شده بودند و در حیطه‌های موضوعی مربوط به آن دانشگاه‌ها جای می‌گرفتند و تعدادی از مطالعاتی که بعضی از گروه‌های دانشگاه از جمله گروه آمار و اپیدمیولوژی، گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، گروه فناوری اطلاعات سلامت و... منتشر کرده بودند و علی‌رغم اثرگذاری غیرمستقیم در راستای اهداف دانشگاه، هیچ یک از اهداف شمرده شده در این پژوهش را به صورت مستقیم دنبال نمی‌کردند.

جدول شماره ۳: فراوانی و درصد فراوانی مقالات دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز در نمایه‌های بین‌المللی، بر حسب حوزه موضوعی
 Table 3: Frequency and percent of frequency of AJUMS-affiliated papers indexed in international indices by subject area of study

نوع مطالعه	وب آو ساینس		پابمد		اسکوپوس		جمع
	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	
بهداشت عمومی	33	17.7	2	7.7	2	2.9	13.2
داروشناسی	22	11.8	2	7.7	5	7.2	10.3
بیماری‌های واگیر	19	10.2	1	3.8	2	2.9	7.8
آسیب شناسی	9	4.8	2	7.7	6	8.7	6
دستگاه گوارش	10	5.4	1	3.8	3	4.3	5
بیماری‌های زنان	3	1.6	1	3.8	9	13	4.6
بیوشیمی	10	5.4	0	0	2	2.9	3.4
اختلالات سیستمیک متابولیکی با منشاء محیطی	5	2.7	2	7.7	5	7.2	3.4
دستگاه اعصاب	8	3.4	1	3.8	1	1.4	3.6
پزشکی کودکان	6	3.2	3	11.5	1	1.4	3.6
میکروپوشناسی، ایمنی شناسی	6	3.2	0	0	3	4.3	3.2
دستگاه عضلانی استخوانی	7	3.8	1	3.8	1	1.4	3.2
دندانپزشکی، جراحی دهان	3	1.6	2	7.7	3	4.3	2.8
فیزیولوژی	5	2.7	0	0	1	1.4	2.1
روانپزشکی	2	1.1	0	0	4	5.8	2.1
موضوعات دیگر ^۱	3	1.6	0	0	3	4.3	2.1
پوست شناسی	4	2.2	1	3.8	0	0	1.8
دستگاه تنفس	2	1.1	2	7.7	1	1.4	1.8
دستگاه قلب و عروق	3	1.6	0	0	2	2.9	1.8
دستگاه‌های خون و لنفاوی	3	1.6	1	3.8	1	1.4	1.8
دستگاه اداری تناسلی	2	1.1	2	7.7	1	1.4	1.8
دستگاه غدد	3	1.6	0	0	1	1.4	1.4
مشاغل بهداشتی	0	0	2	7.7	2	2.9	1.4
گوش و حلق و بینی	3	1.6	0	0	1	1.4	1.4
جراحی	0	0	0	0	4	5.8	1.4
پرتوشناسی، تصویربرداری تشخیصی	3	1.6	0	0	0	0	1.1
مامایی	0	0	0	0	3	4.3	1.1
پزشکی سالمندان، بیماری‌های مزمن	2	1.1	0	0	1	1.4	1.1
چشم پزشکی	3	1.6	0	0	0	0	1.1
پرستاری	3	1.6	0	0	0	0	1.1
انگل شناسی	2	1.1	0	0	0	0	0.7
آسیب شناسی بالینی	1	0.5	0	0	1	1.4	0.7
کالبدشناسی انسانی	1	0.5	0	0	0	0	0.4
بیمارستان‌ها و مراکز بهداشتی	0	0	0	0	0	0	0
حرفه پزشکی	0	0	0	0	0	0	0
تاریخ پزشکی	0	0	0	0	0	0	0
جمع	186	100	26	100	69	100	100

به منظور بررسی ارتباط بین گرایش روش شناختی مطالعات مورد بررسی از نظر نوع مطالعه با رشته و حوزه موضوعی از آزمون کای دو استفاده شد.

۱. در پژوهش حاضر مطالعاتی که در هیچ یک از حوزه‌های موضوعی رده‌بندی NLM قرار نمی‌گرفتند در این گروه قرار گرفتند.

جدول شماره ۴: بررسی رابطه بین نوع مطالعات و حوزه موضوعی مقالات دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز در نمایه‌های بین‌المللی

Table 4*: Investigating the relationship between the type of studies and the subject area of AJUMS-affiliated papers indexed in international indices

نوع مطالعه	حوزه موضوعی	بهداشت عمومی P-value	بیماری‌های واگیردار P-value
توصیفی - مقطعی		0.000	>0.05
دیگر انواع مطالعات		>0.05	0.010

*ارتباط تمام حوزه‌های موضوعی با تمام انواع مقالات سنجیده شده، در این جدول تنها موارد معنادار گزارش شدند.

بر اساس جدول شماره ۴ نتیجه این آزمون، وجود ارتباط مستقیم بین مطالعات توصیفی - مقطعی و حوزه موضوعی بهداشت عمومی را در مطالعات مورد بررسی در پژوهش حاضر نشان داد ($P < 0.05$)؛ به این معنی که در مطالعات مورد بررسی نسبت پذیرش مطالعات توصیفی - مقطعی در حوزه موضوعی «بهداشت عمومی» بیش‌تر از سایر انواع مطالعات بوده است. همچنین بین مطالعات توصیفی - مقطعی و حوزه موضوعی بیماری‌های واگیر آماری معنادار دیده شد؛ در مطالعات مورد بررسی نسبت پذیرش مطالعات غیر توصیفی - مقطعی در حیطه موضوعی «بیماری‌های واگیر» بیش‌تر از مطالعات توصیفی - مقطعی بوده است ($P < 0.05$). با توجه به تحلیل‌های انجام گرفته و نتایج بیان شده فرض اول پژوهش پذیرفته می‌شود. به منظور بررسی ارتباط بین گرایش روش‌شناختی مطالعات مورد بررسی از نظر هدف مطالعه با رشته و حوزه موضوعی از آزمون کای دو استفاده شد.

جدول شماره ۵: بررسی رابطه بین هدف مطالعات با حوزه موضوعی در مقالات دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز در نمایه‌های بین‌المللی

Table 5*: Investigating the relationship between the purpose of studies and the subject area of AJUMS-affiliated papers indexed in international indices

هدف مطالعات	حوزه موضوعی	آسیب شناسی P-value	داروشناسی P-value	بهداشت عمومی
درمان		0.015	0.000	>0.05
پیشگیری		>0.05	>0.05	0.000

* ارتباط تمام حوزه‌های موضوعی با تمام اهداف مقالات سنجیده شده، در این جدول تنها موارد معنادار گزارش شدند.

بر اساس جدول شماره ۵ نتیجه این آزمون وجود ارتباط مستقیم بین هدف درمان و حوزه موضوعی آسیب‌شناسی در مطالعات مورد بررسی را نشان داد ($P < 0.05$)؛ به این معنی که در مطالعات مورد بررسی در سال ۲۰۱۵ نسبت پذیرش مطالعات با هدف «درمان» در حوزه موضوعی «آسیب شناسی» بیش‌تر از دیگر اهداف بوده است. همچنین این آزمون بین هدف درمان و حوزه موضوعی داروشناسی در مطالعات مورد بررسی نیز رابطه مستقیم را نشان داده است؛ نسبت پذیرش مطالعات با هدف «درمان» در حوزه موضوعی «دارو شناسی» بیش‌تر از دیگر اهداف بوده است ($P < 0.05$). در نهایت این آزمون در مطالعات مورد بررسی رابطه مستقیم بین هدف پیشگیری و حوزه موضوعی بهداشت عمومی را نشان داد؛ نسبت پذیرش مطالعات با هدف «پیشگیری» در حوزه موضوعی «بهداشت عمومی» بیش‌تر از دیگر اهداف بوده است ($P < 0.05$). با توجه به تحلیل‌های انجام گرفته و نتایج بیان شده فرض دوم پژوهش پذیرفته می‌شود. به منظور بررسی ارتباط بین گرایش

روش شناختی مطالعات مورد بررسی از نظر نوع مطالعه و احتمال نمایه شدن در نمایه‌های بین‌المللی از آزمون کای دو استفاده شد.

جدول شماره ۶: بررسی رابطه بین نوع مطالعات با احتمال نمایه شدن مقالات دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز در نمایه‌های بین‌المللی

Table 6*: Investigating the relationship between the type of studies and probability of indexing of AJUMS-affiliated papers in international indices

نوع مطالعات	احتمال نمایه شدن	آزمون کای دو P-value
کارآزمایی بالینی		0.001

* ارتباط تمام انواع مطالعات با احتمال نمایه شدن در نمایه‌های بین‌المللی سنجیده شده، در این جدول تنها موارد معنادار گزارش شدند.

بر اساس جدول شماره ۶ نتیجه این آزمون تنها وجود ارتباط معکوس بین مطالعات کارآزمایی بالینی و نمایه شدن در نمایه‌های بین‌المللی را در مطالعات مورد بررسی نشان داد ($P < 0/05$)؛ به این معنی که در مطالعات مورد بررسی در سال ۲۰۱۵ نسبت پذیرش مطالعات کارآزمایی بالینی در نمایه‌های بین‌المللی کم‌تر از سایر انواع مطالعات بوده است. با توجه به تحلیل‌های انجام گرفته و نتایج بیان شده فرض سوم پژوهش پذیرفته می‌شود. به منظور بررسی ارتباط بین گرایش روش-شناختی مطالعات مورد بررسی از نظر هدف مطالعه و احتمال نمایه شدن در نمایه‌های بین‌المللی از آزمون کای دو استفاده شد. این آزمون هیچ ارتباطی بین احتمال نمایه شدن مقالات و هدف مطالعه در مقالات مورد بررسی نشان نداد. با توجه به تحلیل‌های انجام گرفته و نتایج بیان شده دلایل قابل قبولی برای پذیرش فرض چهارم پژوهش دیده نمی‌شود. به منظور بررسی ارتباط بین گرایش روش شناختی مطالعات مورد بررسی از نظر حوزه موضوعی مطالعه با احتمال نمایه شدن در نمایه‌های معتبر بین‌المللی از آزمون کای دو استفاده شد.

جدول شماره ۷: بررسی رابطه بین حوزه موضوعی مطالعات با احتمال نمایه شدن مقالات دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز در نمایه‌های بین‌المللی

Table 7*: Investigating the relationship between the subject area of studies and probability of indexing of AJUMS-affiliated papers in international indices

حوزه موضوعی مطالعات	احتمال نمایه شدن	آزمون کای دو P-value
بهداشت عمومی		0.005

* ارتباط تمام حوزه‌های موضوعی با احتمال نمایه شدن در نمایه‌های بین‌المللی سنجیده شده، در این جدول تنها موارد معنادار گزارش شدند.

بر اساس جدول شماره ۷ نتیجه این آزمون وجود ارتباط بین حوزه موضوعی بهداشت عمومی و نمایه شدن در نمایه‌های معتبر بین‌المللی در مطالعات مورد بررسی را نشان داد ($P < 0/05$). با توجه به تحلیل‌های انجام گرفته و نتایج بیان شده فرض پنجم پژوهش پذیرفته می‌شود.

بحث و نتیجه گیری

هدف اصلی این پژوهش بررسی گرایش روش شناختی مقالات نمایه شده دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز در نمایه‌های بین‌المللی در سال ۲۰۱۵ می‌باشد. یافته‌های پژوهش حاضر بیانگر این مطالب است که بیش‌ترین تعداد مقالات مورد بررسی به ترتیب در پایگاه‌های وب آو ساینس، پابمد و اسکوپوس منتشر شده است.

نتایج نشان داد که گرایش روش‌شناختی مقالات دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز از نظر نوع مطالعه بیش‌تر مقالات از نوع تحلیلی-مقطعی و سپس توصیفی-مقطعی بودند؛ و کم‌ترین مقالات از نوع گزارش موارد، هم‌گروهی و سپس مرور نظام‌مند بودند. در مطالعه علی بیگ و همکاران (Alibeik, Bagheri, Mohaghegh, Haghani 2012) نیز بیش‌ترین مقالات دانشگاه علوم پزشکی تهران در پابمد از نوع مقطعی بودند که با نتایج مطالعه حاضر هم‌راستا می‌باشد. همچنین در مطالعه علی بیگ و همکاران مقالات مرور نظام‌مند، گزارش موارد، فراتحلیل و مطالعات هم‌گروهی کم‌ترین نوع مقالات را به خود اختصاص دادند. در مطالعه گوهری و همکاران (Gohari, Salehi, Vahabi, Bazrafshan 2012) نیز مطالعات مقطعی و در مطالعه حیدری و همکاران (Heidari, Valaie, Azizi 2011) مقالات توصیفی و تحلیلی بالاترین تعداد مقالات را در مجلات پرستاری و مامایی به خود اختصاص دادند. در مطالعه ولایی و همکاران (Valaie, Kosarian, Nasiri, Mousavi 2006) مقالات منتشر شده در مجله «نامه» نشان داد که بیش‌ترین مقالات در دوره‌های دوم و سوم انتشار مجله از نوع مطالعات توصیفی بودند که در پژوهش حاضر نیز مطالعات توصیفی در رتبه دوم قرار گرفتند. در مطالعه ککاک و همکاران (Kocak, Unver, Karatosun 2011) نیز مشخص شد مطالعات مقطعی دومین فراوانی بالا را در بین مقالات توانبخشی داشته‌اند. در مطالعه پاچی و همکاران (Paci, Cigna, Baccini, Rinaldi 2009) هم بیش‌تر مقالات مجلات فیزیوتراپی از نوع مطالعات توصیفی و کم‌ترین آن از نوع فراتحلیلی بودند که تا حدود زیادی با پژوهش حاضر همخوانی داشت. در مطالعه علاء‌الدینی و همکاران (Alaeddini, Khoddam, Kazemi Bajestani, Kooshan, Etemadi, Keshtkar 2010) مشخص شد مقالات توصیفی بیش‌ترین تعداد مقالات و مقالات تحلیلی کم‌ترین تعداد مقالات را تشکیل می‌دادند که با نتایج مطالعه حاضر در تضاد است. بخشی از این ناهمخوانی ممکن است به دلیل جامعه آماری مورد بررسی باشد. در تحقیق حاضر، فقط مقالات پژوهشگران یک دانشگاه، و البته آن دسته از مقالاتی که در نمایه‌های برتر جهانی نمایه شده‌اند و در پژوهش مورد اشاره، مقالات منتشر شده در مجلات مصوب کمیسیون نشریات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مورد بررسی قرار گرفته‌اند. از بین مطالعات بررسی شده این مطالعه تنها مطالعه‌ای است که در آن مقالات تحلیلی پایین‌ترین فراوانی را به خود اختصاص دادند.

اختصاص بیش‌ترین نوع مطالعه به مطالعات مقطعی در اکثر مقالات دلایل گوناگونی می‌تواند داشته باشد؛ از جمله این- که پژوهشگران آشنایی بیش‌تری با مراحل انجام این پژوهش‌ها دارند؛ انجام این پژوهش‌ها نسبت به بسیاری از دیگر انواع مطالعات به اختصاص زمان و امکانات کم‌تری نیاز دارد؛ هزینه انجام این پژوهش‌ها نسبت به مطالعاتی از قبیل مطالعات هم‌گروهی، تجربی و... کم‌تر است و امکان کنترل عوامل اثرگذار بر انجام پژوهش نسبت به بسیاری از مطالعات مانند مطالعات مداخله‌ای، هم‌گروهی، گزارش موارد و... بیش‌تر است (در این مطالعات عواملی مانند همکاری نمونه‌های مورد بررسی و... نقش تعیین‌کننده‌ای در انجام پژوهش دارند). انجام پژوهش‌های مقطعی در بسیاری از رشته‌ها و گروه‌های دانشگاه امکان‌پذیر است (از نظر ماهیت رشته‌ها و مباحث آن‌ها) در حالی که امکان انجام بعضی از انواع دیگر مطالعات در بعضی از گروه‌ها و رشته‌ها عملاً بسیار پایین است.

از طرفی هر کدام از انواع مطالعات مزایای خاص خود را دارند و تعداد بسیار کم مطالعات گزارش موارد، مروری و مرور نظام‌مند و نبود مطالعه‌ای به روش هم‌گروهی در مقالات مورد بررسی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز قابل توجیه نمی‌باشد و به نظر می‌رسد توجه ویژه به انجام این نوع مطالعات ضروری است.

تنها مطالعه مرور نظام‌مند دانشگاه جندی شاپور در سال ۲۰۱۵ از نظر حوزه موضوعی در موضوع «دستگاه عضلانی استخوانی» قرار می‌گیرد. در مطالعات مورد بررسی در پژوهش حاضر، حوزه‌های موضوعی بهداشت عمومی و داروشناسی بیش‌ترین مطالعات را به خود اختصاص داده‌اند و جای خالی مطالعات مرور نظام‌مند بین آن‌ها رؤیت می‌شود.

نتایج نشان داد که در تمام نمایه‌نامه‌های مورد بررسی، بیش‌ترین مطالعات با هدف درمان و کم‌ترین مطالعات با هدف پیش‌آگهی بودند. همان‌طور که از نتایج گزارش شده مشخص است مطالعاتی که با هدف درمان انجام شده‌اند با اختلاف قابل توجهی نسبت به دیگر اهداف، فراوانی بیش‌تری به خود اختصاص داده‌اند (دومین فراوانی متعلق به مطالعات با هدف پیشگیری است). به نظر می‌رسد توجه به بعد درمان در انجام پژوهش نیز مورد توجه بیش‌تر پژوهشگران است. در مطالعه علی‌بیگ و همکاران (Alibeik, Bagheri, Mohaghegh, Haghani 2012) نیز بیش‌ترین مطالعات با هدف درمان انجام شده بودند که با نتایج پژوهش حاضر همخوانی دارد، با این حال کم‌ترین مقالات با هدف سبب‌شناسی بودند که با پژوهش حاضر همخوانی ندارد. در پژوهش حاضر، مقالات با هدف پیشگیری با اختلاف قابل توجهی نسبت به مقالات با هدف درمان در رتبه دوم قرار گرفتند، و مطالعات با هدف تشخیص در جایگاه بعدی قرار گرفتند. در مطالعه علی‌بیگ نیز در حالی که همانند مطالعه حاضر مطالعات با هدف پیشگیری درصد پایینی به خود اختصاص دادند، با این حال برخلاف نتایج این مطالعه تعداد آن‌ها از مطالعات با هدف تشخیص نیز کم‌تر بود. از دلایل اختلاف در تعداد مقالات با هدف پیشگیری نسبت به مقالات با هدف درمان می‌توان به عدم نهادینه شدن اهمیت پیشگیری نسبت به درمان در پژوهشگران و همچنین عدم اتخاذ سیاست‌های تأکیدکننده بر اهمیت پیشگیری نسبت به درمان و عدم تخصیص اعتبارات مالی ویژه جهت پژوهش با این هدف از سوی نهادهای مرتبط اشاره کرد. بالا بودن تعداد مطالعات با هدف درمان در مطالعات مورد بررسی در پژوهش حاضر به خودی خود نقطه قوت به شمار می‌رود، با این حال پایین بودن تعداد مقالات با هدف پیشگیری در مطالعات مورد بررسی در پژوهش حاضر از نقاط ضعف دانشگاه است. وجود اختلاف قابل توجه بین مطالعات با هدف درمان و مطالعات با هدف پیشگیری با اصل تقدم پیشگیری بر درمان در تضاد است. همچنین در بررسی‌های انجام شده در پژوهش حاضر مشخص شد تعداد مطالعات با هدف تشخیص پایین است. افزایش تعداد مطالعات با هدف تشخیص می‌تواند در نهایت به کاهش خطای پزشکی و بهبود وضعیت سیستم بهداشت و درمان کمک کنند.

ارتباط گرایش روش‌شناختی مقالات دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز از نظر رشته و حوزه موضوعی نشان داد که بیش‌ترین مطالعات مورد بررسی در حوزه موضوعی بهداشت عمومی، و کم‌ترین مقالات در حوزه‌های تاریخ پزشکی، بیمارستان‌ها و مراکز بهداشتی و حرفه پزشکی قرار دارند. یکی از دلایلی که مطالعات حوزه بهداشت عمومی فراوانی قابل توجهی را به خود اختصاص داده‌اند، تعدد گروه‌های مرتبط به این حوزه موضوعی در دانشگاه می‌باشد (گروه‌های بهداشت عمومی، بهداشت حرفه‌ای، بهداشت محیط و...) همچنین در این گروه‌ها غالباً تعداد اساتید و دانشجویان بالا است و

موضوعات پژوهشی تنوع زیادی دارند. در مطالعه علی‌بیک و همکاران (Alibeik, Bagheri, Mohaghegh, Haghani, 2012) بیش‌تر مطالعات در حوزه موضوعی سیستم عضلانی استخوانی قرار گرفتند که با نتایج پژوهش حاضر همخوانی ندارد و کم‌ترین مطالعات در حوزه موضوعی انگل شناسی، بیماری‌های سالمندان، بیوشیمی، کارکنان بهداشتی و ناهنجاری‌های سیستمیک و متابولیک قرار داشتند. با توجه به این که در این مطالعه تنها مقالات دانشگاه علوم پزشکی تهران نمایه شده در نمایه‌نامه پابمد مورد بررسی قرار گرفت، این وجه اشتراک با نتایج پژوهش حاضر رؤیت می‌شود که در پژوهش حاضر نیز در مقالات مورد بررسی از نمایه‌نامه پابمد حوزه موضوعی بیوشیمی یکی از پایین‌ترین حوزه‌های موضوعی بود.

نتایج نشان داد که در مطالعات بررسی شده در پژوهش حاضر بیش‌تر مقالات پذیرفته شده در نمایه وب آو ساینس در حوزه موضوعی بهداشت عمومی، و کم‌ترین مطالعات مورد بررسی در حوزه‌های موضوعی تاریخ پزشکی، بیمارستان‌ها و مراکز بهداشتی، مامایی، جراحی، حرفه پزشکی و مشاغل بهداشتی هر کدام با ۰ مقاله قرار داشتند. همچنین دومین فراوانی در مطالعات مورد بررسی در نمایه وب آو ساینس به حوزه موضوعی «داروشناسی» اختصاص داشت. در مطالعات شاهدی و شکفته (Shahbodaghi, Shekofteh 2009) و پارسایی محمدی و همکاران (Parsaei Mohammadi, Sabaghinejad, 2015) نیز بیش‌ترین مطالعات مورد بررسی در حوزه موضوعی فارماکولوژی و داروسازی قرار داشتند که نتایج هر دو پژوهش با پژوهش حاضر همخوانی دارند. در کشور ایران به ترتیب نارسایی‌های ایسکمیک قلبی، بیماری‌های مغزی^۱، صدمات جاده‌ای، بیماری‌های قلبی وابسته به فشار خون، آلزایمر و دیابت بالاترین علل مرگ و میر گزارش شده‌اند. از بین این عوامل نارسایی‌های ایسکمیک قلبی، صدمات جاده‌ای، آلزایمر و دیابت جزو ۱۰ علل اصلی مرگ و میر در جهان نیز به‌شمار می‌روند. براساس نتایج به دست آمده در این پژوهش به جز در حوزه موضوعی بهداشت عمومی، پژوهش‌های سایر حوزه‌های موضوعی مرتبط با علل مرگ و میر در کشور تعداد قابل قبولی به خود اختصاص نداده‌اند و توجه به انجام پژوهش در این حوزه‌های موضوعی ضروری است. یافته‌های پژوهش حاضر در ارتباط با وجود ارتباط بین گرایش روش‌شناختی مقالات مورد بررسی از جنبه نوع مطالعه با رشته و حوزه موضوعی در مطالعات دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز نمایه شده در نمایه‌های معتبر بین‌المللی در سال ۲۰۱۵ نشان داد نسبت پذیرش مطالعات توصیفی-مقطعی در حوزه موضوعی «بهداشت عمومی» بیش‌تر از سایر انواع مطالعات بوده است. همچنین در مطالعات مورد بررسی نسبت پذیرش مطالعات غیر توصیفی-مقطعی در حوزه موضوعی «بیماری‌های واگیر» بیش‌تر از مطالعات توصیفی-مقطعی بوده است.

یکی از دلایل وجود ارتباط مستقیم بین مطالعات حوزه «بهداشت عمومی» و مطالعات «توصیفی-مقطعی» در مطالعات مورد بررسی می‌تواند ماهیت انجام پژوهش در این زمینه باشد. در بسیاری از موضوعات زیرمجموعه بهداشت عمومی امکان انجام انواع دیگر مطالعات (مداخله‌ای و...) بسیار پایین است. با این حال با توجه به این که بهداشت عمومی بیش‌ترین تعداد مقالات نسبت به سایر حوزه‌های موضوعی در سال ۲۰۱۵ را به خود اختصاص داده است، عدم وجود مطالعات مروری و مرور نظام‌مند در این حوزه موضوعی دور از انتظار است. البته شرایط مترتب بر پذیرش و امتیازدهی پژوهشی به مقالات

---

۱ Cerebrovascular disease

مروری و مرور نظام مند و لزوم اشراف موضوعی و تجربه نظری برای نگارش این دسته از مقالات، می تواند در این رابطه اثرگذار باشد. همچنین تعداد مقالات توصیفی -مقطعی بوده در حوزه موضوعی بهداشت عمومی به نظر قابل افزایش است. با توجه به نسبت پذیرش بالاتر مطالعات توصیفی -مقطعی در حوزه بهداشت عمومی، همچنین بالاتر بودن نسبت پذیرش مطالعات غیر توصیفی -مقطعی در حوزه موضوعی بیماری های واگیر در مطالعات مورد بررسی به نظر می رسد احتمال نمایه شدن مطالعات توصیفی -مقطعی در حوزه بهداشت عمومی و مطالعات غیرتوصیفی -مقطعی در حوزه بیماری های واگیر در نمایه های بین المللی بیش تر باشد.

نتایج نشان داد در دو حوزه موضوعی آسیب شناسی و داروشناسی نسبت پذیرش مطالعات با هدف درمان بیش تر از سایر اهداف بوده است. وجود این نسبت با توجه به ماهیت این حوزه های موضوعی که بیش تر از هر هدفی به درمان بیماری ها مرتبط هستند، منطقی به نظر می رسد. همچنین در مطالعات حوزه موضوعی بهداشت عمومی نسبت پذیرش مطالعات با هدف پیشگیری بیش از دیگر مطالعات این حوزه بوده است. از زیرمجموعه های حوزه موضوعی بهداشت عمومی دو زیرمجموعه پزشکی پیشگیری، پیشگیری تصادف و صدمه/بلا یا به صورت مستقیم به هدف پیشگیری می پردازند، همچنین به صورت کلی هدف از مباحث بهداشتی پیشگیری است. با توجه به نتایج به دست آمده به نظر می رسد احتمال پذیرش مطالعات حوزه های آسیب شناسی و داروشناسی با هدف درمان و مطالعات بهداشت عمومی با هدف پیشگیری در نمایه های بین المللی بیش تر باشد. در مطالعه علی بیک و همکاران (Alibeik, Bagheri, Mohaghegh, Haghani 2012) نیز بیش تر مطالعاتی که با هدف سبب شناسی بوده اند در حوزه موضوعی آسیب شناسی قرار می گیرند و در حوزه های موضوعی داروشناسی، میکروب شناسی و ایمنی شناسی، انگل شناسی، دستگاه غدد، پرتوشناسی و تصویربرداری تشخیصی، جراحی، چشم پزشکی هیچ مطالعه ای با هدف سبب شناسی انجام نگرفته است.

نتایج نشان داد نسبت پذیرش مقالات مطالعات کارآزمایی بالینی در نمایه های بین المللی کم تر از سایر انواع مطالعات بوده است. شاید نمایه های معتبر بین المللی به علت اهمیت بالای مطالعات کارآزمایی بالینی در پذیرش این مطالعات خط مشی سخت گیرانه تری نسبت به سایر مطالعات داشته باشند. در مطالعات کارآزمایی بالینی مداخلات مستقیم بر نمونه های انسانی انجام می گیرد، این مطالعات جزء مهم ترین مطالعات در حوزه علوم پزشکی هستند و از فراتحلیل نتایج این مطالعات توصیه های بالینی مهم در سطح جهانی منتشر می شود و این مسائل حساسیت پذیرش این نوع مطالعات را افزایش می دهد.

نتایج نشان داد نسبت نمایه شدن مطالعات در حوزه موضوعی بهداشت عمومی بیش تر از سایر حوزه های موضوعی است. حوزه موضوعی بهداشت عمومی زیر مجموعه های گسترده ای را پوشش می دهد. در زیرمجموعه های این حوزه موضوعی پیشگیری تصادف و صدمه/بلا یا به علت ارتباط مستقیم با یکی از اصلی ترین علل مرگ و میر در کشور (صدمات جاده ای) و دو مبحث پزشکی پیشگیری و سالم سازی و کنترل محیط زیست پررنگ تر از سایر مباحث به نظر می آید، این مباحث از چالش های اساسی حال حاضر کشور و حتی جهان به شمار می روند. به نظر می رسد پرداختن به زیرمجموعه های این حوزه موضوعی خوشایند نمایه نامه های معتبر بین المللی بوده است.

پیشنادهای پژوهش

با توجه به تعداد کم مطالعات هم‌گروهی، گزارش موارد و مرور نظام‌مند مربوط به دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز در نمایه‌های بین‌المللی، پیشنهاد می‌شود دانشگاه به منظور افزایش تعداد این نوع مطالعات اقداماتی از قبیل برگزاری منظم کارگاه‌های آموزشی در رابطه با روش‌های تدوین این نوع مقالات، اختصاص هزینه‌های خاص به تدوین این نوع مقالات، فراهم آوردن امکانات لازم برای تدوین این مقالات و... انجام دهد. از طرفی با توجه به تعداد کم مقالات دارای هدف پیشگیری مربوط به دانشگاه جندی‌شاپور اهواز در نمایه‌های بین‌المللی و اصل تقدم پیشگیری بر درمان، و تعداد اندک مقالاتی با هدف تشخیص و اهمیت این نوع مطالعات در بهبود تصمیمات بالینی و کاهش خطای پزشکی، پیشنهاد می‌شود ضمن ارائه آموزش‌های لازم توسط دانشگاه، مزایای خاصی پژوهش با این اهداف برای پژوهشگران دانشگاه در نظر گرفته شود. از سوی دیگر با توجه به وجود ارتباط بین نسبت پذیرش مطالعات توصیفی - مقطعی در حوزه بهداشت عمومی و مطالعات غیر توصیفی - مقطعی در حوزه موضوعی بیماری‌های واگیر در مقالات مربوط به دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز در نمایه‌های بین‌المللی همچنین وجود ارتباط بین نسبت پذیرش مطالعات با هدف درمان در حوزه‌های موضوعی داروشناسی و آسیب‌شناسی، پیشنهاد می‌شود انجام مطالعات توصیفی - مقطعی در حوزه بهداشت عمومی و مطالعات غیر توصیفی - مقطعی در حوزه موضوعی بیماری‌های واگیر و انجام مطالعات با هدف درمان در دو حوزه موضوعی داروشناسی و آسیب‌شناسی مورد تشویق قرار گیرد.

تشکر و سپاسگزاری

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه و طرح تحقیقاتی مصوب دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز به شماره ۹۶۰۹۲-U است. بدین وسیله از زحمات جناب آقای دکتر سید محمود لطیفی، مشاور آماری پایان‌نامه تشکر می‌نمایم.

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان گزارش نشده است.

References

- Azadeh, Fereidoon; Ghazi Mirsaeid, Seyed Javad; Gharib, Mitra; Nabilahi, Abdolahad. Survey on the Status of Indexing Latin Approved Medical Journals in Iran in Major Global Indexes. Journal of Payavard Salamat 2016; 11(1): 57-67.
- Heidari, Masoome; Valaie, Naser; Azizi, Fereidoon. Evaluation of the quality of methodology of research and writing articles published in nursing and midwifery journals. Research in Medicine The journal of School of Medicine 2011; 35(1): 49-55.

- Shahbodaghi, Azam; Shekofteh, Maryam. Investigating the status of publication and citation to articles of Shahid Beheshti University of Medical Sciences in the Thomson Citation Indexes in 1998-2007. *Research in Medicine The journal of School of Medicine* 2009; 33(2): 81-87.
- Shahbodaghi, Azam; Farhadi, Arezoo; Shekofteh, Maryam; Karami, Manoochehr. The Compliance Level of Structural Requirements of Iranian Medical Journals with Structural Criteria of Web of Science. *Journal of Health Administration* 2017; 20(69).
- Asareh, Faride; Haidari, GholamReza; Zare_ Farashbandi, Firoozeh; Haji zeinolabedini, Mohsen. From Bibliometrics to Webometrics: An Analysis of Fundamentals, Views, Rules and Indicators. 2nd ed. Tehran: Ketabdar; 2012.
- Alaeddini, Farshid; Khoddam. Homeira; Kazemi Bajestani, MohammadReza; Kooshan, Farzaneh; Etemadi, Arash; Keshtkar, AbasAli. The quality of articles published in journals approved by the Ministry of Health, Treatment and Medical Education. *J Gorgan Univ Med Sci* 2010; 12(2)77-81.
- Alibeik, MohammadReza; Bagheri, Zeinab; Mohaghegh, Niloofar; Haghani, Hamid. Methodology of Tehran University Of Medical Sciences Articles Indexed In PubMed: 2012. *Journal of Pyavard Salamat* 2015; 9(2): 163-179.
- Gohari, MohammadReza, Salehi, Masood; Vahabi, Nasim; Bazrafshan, Azam. Analysis of Medical Sciences Articles Structure Quality During 2002-2008. *Journal of Pyavard Salamat* 2012; 6(1): 79-88.
- Valaie, Naser; Kosarian, Mehrnoosh; Nasiri, Ebrahim; Mousavi, Fatemeh. Quantitative and qualitative study of the articles in the journal of Mazandaran University of Medical Sciences ((NAMEH)) ISSUE 1-47 summer 2005. *Journal of Mazandaran University of Medical Sciences* 2006; 16(52): 131-139.
- Gonc, Wirley; Assuncao, Wirley Goncalves. Authorship, Collaboration, and Funding Trends in Implantology Literature: Analysis of five Journals from 2005 to 2009. *IMPLANT DENTISTRY* 2011; 20(1): 68-75.
- Kocak, Fatma U; Unver, Bayram; Karatosun, Vasfi. Level of Evidence in Four Selected Rehabilitation Journals. *Arch Phys Med Rehabil* 2011; 92: 299-303.
- Paci, Matteo; Cigna, Claudio; Baccini, Marco; Rinaldi, Lucio A. Types of article published in physiotherapy journals: a quantitative analysis. *Physiotherapy Research International Physiother. Res. Int* 2009; 14(4): 203-12.
- Parsaei Mohammadi, Parastoo; Sabaghinejad, Zivar; Rafieinasab, Fatemeh; Hassanzadeh Beheshtabad, Raziye. Investigating the Most Cited Articles of Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences Indexed in Web of Science Database between Years 1990 and 2011. *Biosciences Biotechnology Research Asia* 2015; 12(3): 2665-2672.
- Reitz JM. Online Dictionary for Library and Information Science 2017. Available at: http://www.abc-clio.com/ODLIS/odlis_i.aspx Accessed October 3.

Baraño VA, Ricardo; Shyamsunder, N; Yuan J, Chia-Chun; Lee D, J; W, Gonc; año A, Assunc; et al. Authorship, Collaboration, and Funding Trends in Implantology Literature: Analysis of Five Journals From 2005 to 2009. *Implant Dentistry* 2011; 20(1): 68-75.

The top 10 causes of death. Available at: <http://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/the-top-10-causes-of-death> 2018.

What causes the most deaths? Available at: <http://www.healthdata.org/iran> 2016.

COPYRIGHTS

© 2019 by the authors. Licensee SCU, Ahvaz, Iran. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)